

4th EUROPEAN BORDER DIALOGUE FORUM ON CROSS-BORDER COOPERATION IN A WIDER EUROPE

MARTIN LAČNÝ

Inštitút politológie
Filozofická fakulta
Prešovská univerzita v Prešove
Email: martin.lacny@unipo.sk

Bezprecedentná expanzia a transformácia globálnej ekonomiky, sprevádzaná tokmi ľudí, kapitálu, tovarov a informácií, predstavuje spoločenské výzvy, vzťahujúce sa na problematiku štátnych hraníc a hraníc integračných celkov. V dôsledku týchto tendencií sa problematika hraníc stáva súčasťou kultúrnej, spoločenskej, vedeckej i politickej agendy. Aj keď súčasné perspektívy v oblasti border studies podporujú komplexný kultúrny, spoločenský a politický pohľad na hranice a prihraničné regióny, v politických procesoch stále dominuje striktný top-down prístup k hraniciam a medzinárodným vzťahom. Súčasná podoba globalizačných procesov však vyžaduje, aby sme venovali viac pozornosti tendenciám v riadení hraníc a prihraničných regiónov a súčasne rôznorodým regionálnym reakciám na tieto tendencie.

Štátne hranice sú vo všeobecnosti chápané skôr ako mnohostranné sociálne inštitúcie, než len ako formálne politické markery zvrchovanosti. Hranice rámcujú spoločenské a politické dianie a sú vytvárané prostredníctvom inštitucionálnych a diskurzívnych postupov rôznymi aktérmi na rôznych úrovniach. Prostredníctvom regionálnych reakcií na globalizačné procesy môžu byť hranice reprodukované napríklad v konfliktných situáciách, v ktorých je mobilizovaná historická pamäť, podporujúca územné nároky, pripomínajúca krivdy z minulosti, alebo posilňujúca skupinovú identitu – často prostredníctvom udržiavania negatívnych stereotypov o „tých druhých.“ Tie isté hranice však môžu byť transformované aj na symboly spolupráce a spoločného kultúrno-historického dedičstva.

Detailná analýza rôznych prístupov k cezhraničnej spolupráci umožňuje vytvorenie know-how použiteľného pri vypracovávaní stratégií v prihraničných regiónoch, ktoré vzhľadom na vyvíjajúci sa charakter vonkajšej hranice EÚ zdieľajú podobné problémy a príležitosti. Z vedeckého hľadiska teda predstavuje agenda border studies výzvu pre odborníkov v oblasti spoločenských a humanitných vied, ktorí sa môžu svojou výskumnou kapacitou podieľať na mapovaní spoločenských, politických a ekonomických procesov v prihraničných regiónoch. Analytické výstupy mapujúce cezhraničnú spoluprácu disponujú významným praktickým aspektom, nakoľko majú potenciál stať sa nástrojom budovania vzájomnej dôvery, spolupráce a regionálneho rozvoja prihraničných regiónov.

Pražský Institute for Stability and Development zorganizoval vo východofínskom meste Joensuu 19. – 20. novembra 2013 v spolupráci so svojimi partnermi – Ministerstvom zahraničných vecí Fínskej republiky, Karelia ENPI CBC Programme a Euregiónom Karelia v poradí štvrtú výročnú konferenciu pod názvom *4th European Border Dialogue Forum on Cross-border Cooperation in a Wider Europe*. Fórum už tradične vytvorilo priestor pre stretnutie expertov v oblasti border studies, odborníkov z praxe a z decíznej sféry na lokálnej, národnej a európskej úrovni, v rámci ktorého sa rozvíja interaktívny dialóg o zdieľaní skúseností v rámci cezhraničnej spolupráce. Hlavné referáty predniesli Valentin Chmil, minister ekonomického rozvoja Karelskej republiky (Ruská federácia) a Erkki Virtanen, stály sekretár Ministerstva zamestnanosti a hospodárstva Fín-

skej republiky. V panelových diskusiách boli okrem fínskych a ruských odborníkov zapojení i hostia z Poľska, Ukrajiny, Nórska, Arménska, Azerbajdžanu, Grécka, Maďarska, Slovenskej a Českej republiky.

Inštitút politológie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity sa v rámci svojej vedecko-výskumnej profilácie snaží zapojiť do širšej medzinárodnej výskumnej spolupráce v oblasti border studies. 4th European Border Dialogue Forum vytvorilo príležitosť nadviazať spoluprácu v oblasti výskumných aktivít s niekoľkými v odbore renomovanými pracoviskami, alokovanými na University of Eastern Finland – VERA Centre for Russian and Border Studies, Karelian Institute, ako aj s Association for Borderlands Studies.